

Lluc POTRONY I Joan Maria ROMANÍ (cur.)
Indexació, terminologia i llenguatge jurídic
Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2011, p. 183-205

DOI: 10.2436/15.2503.02.25

Les unitats lèxiques no nominals de l'àmbit juridicoadministratiu en els reculls terminològics

Patricia L. VITRI
Traductora jurada
Manacor

Guida CUSSÓ
Assessora lingüística i traductora
Vic

Josep M. MESTRES
SCATERM, Institut d'Estudis Catalans
Barcelona

Resum

Després de trenta anys de llenguatge juridicoadministratiu plenament oficial a Catalunya, encara no disposem de cap diccionari d'aquest àmbit que satisfaci les necessitats dels usuaris: funcionaris, professionals del dret i professionals de la correcció i la traducció.

Aquest estudi exposa breument l'estat dels reculls terminològics administratius i jurídics, i posa en èmfasi especial en la millora de la selecció i la presentació de les unitats lèxiques no nominals, que són les més perjudicades dins la migradesa terminològica actual que es dona en aquesta classe d'obres. Així mateix, formula unes quantes propostes que poden ésser interessants per a la selecció i la presentació de les unitats terminològiques en els diccionaris d'especialitat, per tal que puguin esdevenir veritables obres de referència per a la correcció i la traducció del llenguatge juridicoadministratiu.

PARAULES CLAU: dret, expressions llatines, fraseologia, lexicografia, llenguatge juridicoadministratiu, reculls terminològics, terminografia, terminologia.

Abstract: *Non-nominal lexical units of legal and administrative language in terminology collections*

After thirty years having legal and administrative language totally official in Catalonia, we do not have at our disposal any dictionary of this speciality that satisfies the user needs: government employees, law professionals and proofreading and translation professionals.

This study briefly puts forward the state of the legal and administrative terminological collections, and emphasises the improvement of selecting and presenting non-nominal lexical units, which are the worst affected of the current terminological lack present in this kind of works. Likewise, it submits a few proposals that can be interesting for selecting and presenting terminological units in specialised dictionaries, in order to become real reference works for proofreading and translation of legal and administrative language.

KEY WORDS: law, Latin expressions, phraseology, lexicography, legal and administrative language, terminological collections, terminography, terminology.

1. INTRODUCCIÓ

El tractament de les unitats lèxiques no nominals en tota classe de reculls terminològics de l'àmbit juridicoadministratiu publicats (ja sigui com a diccionaris especialitzats, com a vocabularis o com a simples llistes en manuals i formularis) ha estat, fins ara, decebedor.

Al més sovint, es limiten a consignar una llista de mots i ben poques expressions típiques d'aquest àmbit d'especialitat —i ja podem avançar que, en general, són també *tòpiques*—, amb l'equivalència en espanyol si s'escau. Migrades vegades hi trobem informacions tan útils i necessàries com la categoria lexicogramatical, la definició i, encara menys, un exemple d'ús que il·lustri el sentit o els sentits amb què es fan servir. I, a més, les formes polisèmiques hi apareixen, habitualment, traduïdes per una sola equivalència, o bé per diverses sense especificar a quin sentit exacte s'han d'aplicar.

D'altra banda, les llistes que es poden consultar en obres no estrictament terminogràfiques (com els manuals i formularis susdits) contenen un nombre escadusser de formes i són més el fruit de la còpia d'una obra precedent que no pas el d'una reflexió acurada sobre les necessitats dels usuaris.

Per a poder parlar d'aquestes unitats lèxiques i dels reculls que les contenen, però, cal caracteritzar prèviament el llenguatge juridicoadministratiu, d'una banda, i precisar els límits conceptuals del mot *terme* que farem servir, de l'altra.

2. CARACTERITZACIÓ DEL LLENGUATGE JURIDICOADMINISTRATIU

Segons Carles Duarte, Àlex Alsina i Segimon Sibina (2002, p. 11), el llenguatge administratiu es caracteritza «com una varietat lingüística funcional amb un àmbit d'ús (l'Administració) i amb una norma lingüística o estructural (una fraseologia específica, un vocabulari propi amb una gradació matisada i precisa de significats i termes, etc.)».

D'altra banda, Carles Duarte i Pilar de Broto (1990, p. 11) defineixen el llenguatge jurídic com «el tecnolècte [= varietat lingüística funcional] de l'àmbit conceptual corresponent al món del dret».

Així doncs, estrictament, quan parlem de *llenguatge administratiu i jurídic*, fem servir una redundància, per tal com tant l'àmbit administratiu com l'àmbit jurídic pertanyen al dret. Tanmateix, sovint es fa la distinció entre allò que es refereix a l'*Administració pública* en general (el poder executiu) i allò que es refereix exclusivament a l'*Administració de justícia* (el poder judicial, que també podem considerar que enclou el llenguatge propi del poder legislatiu, és a dir, dels parlaments); des d'aquest punt de vista, sí que tindria sentit parlar de *llenguatge administratiu i jurídic*.

De tota manera, també es parla de l'*Administració judicial*, en contraposició a l'*Administració civil* i a l'*Administració militar*, dins l'Administració pública; amb la qual cosa tornem a incórrer en redundància quan qualifiquem amb els dos adjectius el terme *llenguatge*. Sigui com sigui, en general, quan fem servir el terme coordinat (*administratiu i jurídic*) o compost (*juridicoadministratiu*), tothom entén que fem referència a ambdós àmbits de l'Administració; àdhuc, si esmentem només un dels adjectius, igualment entenem que hi és comprès l'altre, ni que sigui aproximadament.

Aquesta fraseologia i aquest vocabulari propis esmentats pels autors del *Manual de llenguatge administratiu* conformen la terminologia pròpia de l'àmbit, que, d'acord amb M. Teresa Cabré, és el «conjunt de termes d'una determinada àrea d'especialitat»; en aquest cas, l'àmbit administratiu i jurídic (Cabré, 1992, p. 71). Per això, de les múltiples denominacions que es fan servir, hem optat, en aquest estudi, pel terme més sintètic possible (*llenguatge juridicoadministratiu*) a l'hora de denominar el llenguatge d'especialitat que, parafrasejant Carles Duarte —que més d'una vegada hem reivindicat com el pare del llenguatge juridicoadministratiu català modern—, utilitza l'Administració internament i per a relacionar-se amb els ciutadans;¹ i també perquè volem remarcar que entenem aquest llenguatge com un tot i que amb aquesta denominació abracem tots aquests altres «llenguatges» de què hom parla en relació amb el dret.

3. ELS LÍMITS CONCEPTUALS DEL MOT TERME

El diccionari normatiu defineix el *terme* com una «unitat lèxica que designa una noció en un àmbit d'especialitat determinat» (DIEC2, s. v.); mentre que, per al TERMCAT, el *terme* és la «unió d'una denominació i un concepte utilitzats en un àmbit determinat» (2010, p. 146). Ambdues definicions són una mica vagues, per tal com *concepte* és, segons el DIEC, una «representació mental abstracta en tant que és expressada en un mot» i també un «mot que expressa una idea» (2007, s. v.), definicions que ens fan pensar també que qualsevol classe de mot pot ésser un terme. Tanmateix, el TERMCAT afirma, en la seva darrera publicació (2010, p. 107-108):

1. Carles Duarte ho expressa exactament amb aquests mots (1980, p. 8): «[A]nomenem llenguatge administratiu aquell que hom utilitza al dedins de o en adreçar-se a una institució dependent del poder públic (un institut, un ajuntament, una universitat, etcètera).»

De totes les categories lèxiques existents en la llengua, en terminologia es poden trobar les següents:

- (1) nom
- (2) adjectiu
- (3) verb
- (4) adverbi
- (5) interjecció

En aquesta llista, es distingeixen tres blocs de categories segons la freqüència: un primer bloc constituït pels noms, que són especialment freqüents; un segon bloc constituït pels adjectius i els verbs, que són poc freqüents, i un tercer bloc constituït pels adverbis i les interjeccions, que són molt poc freqüents.

[...]

En queden fora, doncs, les categories funcionals amb nul o baix contingut semàntic, com són els *pronoms*, els *articles*, les *preposicions* i les *conjuncions*. El motiu és que, en principi, no els correspon cap significat especialitzat, sinó que tots els seus significats són propis també de la llengua general.

Però el cert és que sembla que ni és tan clara la distinció entre *terme* i *mot*, ni tampoc no ho és el fet que només els mots de cinc categories lèxiques puguin pertànyer a la terminologia, ço és, puguin ésser «termes».

D'una banda, segons la teoria comunicativa de la terminologia exposada per M. Teresa Cabré, «no es pot establir una separació taxativa entre mots i termes, perquè això no permetria de donar compte de la interdisciplinarietat de les unitats terminològiques [...]. Els termes són, doncs, unitats lèxiques “activades” singularment per llurs condicions pragmàtiques d'adequació a un tipus de comunicació. [...] Una unitat lèxica només té caràcter terminològic en el context d'una matèria d'especialitat, però aquest fet no té per què pressuposar que les unitats terminològiques hagin de pertànyer necessàriament a un àmbit d'especialitat» (Mestres, 2007, p. 384-385).

De l'altra, la hipòtesi del caràcter relacional del nucli proposada per Mercè Lorente, Cleci Regina Bevilacqua i Rosa Estopà (2002, p. 647-666) ens corrobora la sospita que, en terminologia, en general només es consideren *termes* les unitats terminològiques nominals (Mestres, 2007, p. 386). Si això fos així, creiem que caldria distingir la *unitat terminològica* ('unitat lèxica emprada en un llenguatge d'especialitat i que el caracteritza d'alguna manera'), que pot presentar estructures diverses, del *terme* pròpiament dit, que correspondria a la unitat terminològica nominal exclusivament.

Així mateix, segons Cabré, per a la terminologia, les unitats fraseològiques són expressions discursives freqüents en un camp d'especialitat, però no són conceptes establerts, com els termes (1994b, p. 172-174; potser volia dir «noms»?). La distinció que fa la teoria comunicativa de la terminologia entre *unitat lèxica* i *unitat fraseològica* és la mateixa que fa la teoria general de la terminologia, i, doncs,

creiem que no soluciona el problema plantejat sobre el tractament d'aquestes unitats (Mestres, 2007, p. 386).

Tenint en compte que actualment es recomana de partir de corpus textuals per al buidatge de les unitats que han de fer part d'un recull terminològic, en un corpus de textos sobre música podríem trobar, per exemple, el mot *trompeta* (instrument) en les seqüències de mots següents:

- *trompeta desafinada* (s'oposa a *trompeta afinada*);
- *trompeta en si bemoll* (és una classe de trompeta; s'oposa, p. ex., a *trompeta en fa*);
- *trompeta aguda* (classe de trompeta; s'oposa a *trompeta greu*);
- *trompeta marina* (instrument medieval de corda que recorda el timbre de la *trompeta metàl·lica*; hauria d'ésser considerat terme també?);
- *trompeta de la mort* (classe de bolet);
- *trompeta/tes de la mort* (són unes trompetes bíbliques; cf. l'Apocalipsi [capítols 8-10]: set àngels toquen sengles trompetes per anunciar greus desgràcies);
- *sentir les trompetes de la mort* ('trobar-se o sentir-se a punt de morir') / *sonar les trompetes de la mort* / *sonar les trompetes de l'apocalipsi*.

Totes aquestes seqüències s'haurien de recollir en un diccionari terminològic? Totes serien *termes* (o *unitats terminològiques*, d'acord amb el que acabem de dir)?

La resposta a aquestes qüestions té a veure amb la constatació pràctica —en l'àmbit que ens interessa— que el llenguatge juridicoadministratiu, com veurem a continuació, fa servir moltes més classes d'unitats que les que es consideren habitualment en terminologia.

Un altre mètode per a bastir reculls terminològics —no tan recomanable però innegablement pràctic fins ara— és a partir del despullament d'altres reculls ja publicats.

Arran del buidatge sistemàtic de les llistes suposadament «terminològiques» de vint-i-sis obres de llenguatge juridicoadministratiu (entre diccionaris, vocabularis, manuals i formularis) publicades entre l'any 1980 (el *Diccionari terminològic de l'administració municipal*; vegeu Baulies i Xuriguera en la bibliografia) i l'any 2010 (els *Criteris de traducció de textos normatius del castellà al català* de la Secretaria de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya), amb vista a la confecció d'un diccionari jurídic en línia (cf. el § 5), i també del buidatge selectiu d'una vintena d'obres més, de les quals només es van seleccionar les unitats que encara no havien estat recollides, vam observar repetidament que, en totes aquestes obres, hi havia moltes unitats lèxiques no nominals que, aparentment, podien ésser de llengua general.

Aquesta insistència dels autors de les obres emprades a l'hora de recollir les dites unitats —si negligim la possibilitat que sigui fruit únicament de la còpia entre obres— ens va portar a pensar que no era fruit de la casualitat ni de la simple

manca de domini d'aquesta terminologia que podien tenir els autors, sinó que ens trobàvem davant l'intent de donar resposta a unes necessitats lèxiques ben determinades per l'àmbit, que hom intentava satisfer mitjançant aquests reculls. Cal remarcar que aquestes necessitats no són tan paleses en altres disciplines, com ara les científicotècniques.

Això també ens va permetre inferir que, per a ésser realment útils, els diccionaris i vocabularis d'especialitat haurien d'aplegar no solament termes estrictes, sinó també tota classe d'unitats terminològiques: en el nostre cas, creiem que hi han de figurar totes les unitats que són necessàries per a la redacció i la correcció, i també, en la mesura que sigui possible, per a la traducció espanyol-català de textos juridicoadministratius (atès que les doctrines jurídiques espanyola i catalana estan clarament imbricades), sempre que tinguin una freqüència d'aparició prou alta en comparació amb els textos no especialitzats. En cas de dubte, creiem que és preferible recollir la unitat i especificar l'ús que se'n fa en el llenguatge juridicoadministratiu mitjançant la definició i l'exemple corresponent.

Cal tenir en compte que, especialment en l'àmbit juridicoadministratiu, les unitats no nominals són imprescindibles per a la construcció del discurs, molt més que en els altres àmbits d'especialitat, que potser es basen més en fórmules i altres representacions simbòliques per a llur discurs científic.

Per tant, davant la disjuntiva de considerar únicament com a termes les unitats nominals (que inclouen unitats univerbals i pluriverbals), les unitats adjectivals (univerbals i pluriverbals), les unitats verbals (univerbals i pluriverbals), les unitats adverbials (univerbals i pluriverbals) i les interjeccions (univerbals i pluriverbals), i la resta d'unitats com a pertanyents al lèxic no especialitzat, o bé d'obrir la consideració terminològica a totes les unitats lèxiques que s'empren en un àmbit d'especialitat concret (que es podrien anomenar globalment *unitats terminològiques*, i, si voleu, reservar la denominació de *terme* per a les cinc categories gramaticals damunt dites), som d'aquest segon parer.

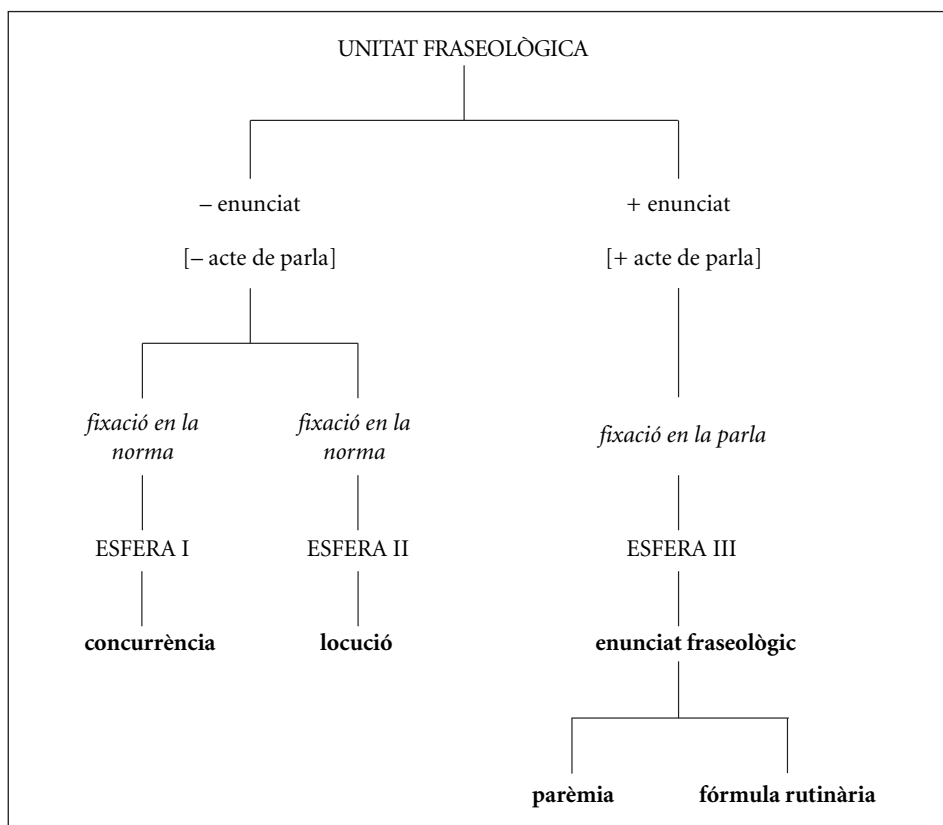
4. LES UNITATS LÈXIQUES DEL LLENGUATGE JURIDICOADMINISTRATIU

En primer lloc, hem de dir que entenem per *unitat lèxica* la unitat del vocabulari d'una llengua que pot designar tant el mot, el fragment de mot, el sintagma o l'expressió i que constitueix una unitat lingüística.

Les unitats lèxiques poden ésser *univerbals* (és a dir, formades per un únic mot o un fragment de mot) o *pluriverbals* (formades per més d'un mot). Si tenim en compte que hi ha unitats univerbals que equivalen a unitats pluriverbals (com ara les anomenades tradicionalment «interjeccions»), ens trobem que cal establir una etiqueta que identifiqui conjuntament les unitats pluriverbals i les univerbals que hi equivalen.

Seguint Gloria Corpas (1996), aquesta nova etiqueta pot ésser *unitat fraseològica*, que es podria definir com la unitat lèxica constituïda d'un element oracional o d'una o més oracions senceres, resultat d'una fixació en el sistema, en la norma o en la parla, que presenta restricció combinatòria limitada o total i que té un cert grau de motivació semàntica (Mestres, 2007, p. 388). D'una manera més resumida, podem afirmar que una unitat fraseològica és una «unitat lèxica fixa que es repeteix i que és constituïda majorment per més d'un mot» (Mestres, 2007, p. 389).

Per a la classificació de les unitats fraseològiques, hem seguit la proposta de l'autora damunt dita (Corpas, 1996, p. 50-52; vegeu el quadre 1), que es basa en Eugenio Coseriu (1967; 3a ed., 1989) i que té en compte Harald Thun (1978), la qual disposa les unitats fraseològiques en tres esferes segons l'*enunciat* —'unitat de comunicació mínima producte d'un acte de parla'—, que pot ésser complet o no, i la *fixació* —són estructures que es repeteixen de la mateixa manera al llarg del temps— (Mestres, 2006, p. 420-428).

QUADRE 1. Esquema de la unitat fraseològica segons Gloria Corpas

El primer grup d'unitats fraseològiques abraça les que no constitueixen actes de parla ni enunciats, és a dir, les que necessiten combinar-se amb altres signes lingüístics i que equivalen a sintagmes. El segon grup d'unitats fraseològiques, en canvi, comprèn les que pertanyen exclusivament al cabal sociocultural de la comunitat parlant (és a dir, són unitats de parla). Tinguem en compte que, des del punt de vista fraseològic, a més de fer-ne part les unitats pluriverbals, també hi pertanyen les unitats univerbals que hi equivalen (taula 1).

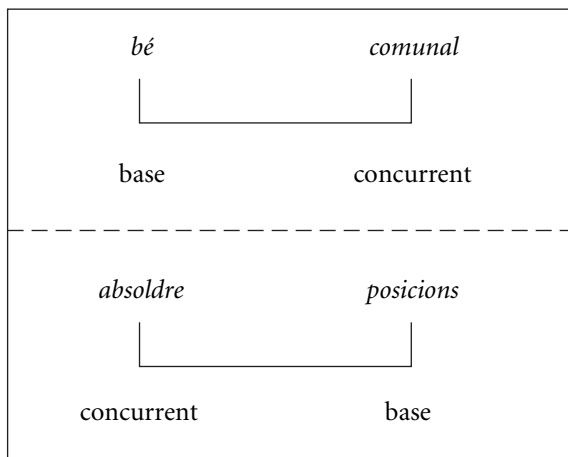
TAULA 1. *Classes d'unitats fraseològiques segons Gloria Corpas*

	<i>Tipus d'unitat</i>	<i>Exemple</i>
Concurrència	V + [Det +] N _{subj}	<i>salpar un vaixell</i>
	V + [Prep +] [Det +] N _{obj}	<i>esmenar un error</i>
	[Det +] N + {Adj / [Prep +] N}	<i>desig ardent, situació límit, tancament hermètic, programa de mà</i>
	[Det +] N + Prep + [Det +] N	<i>manat de troques, rajola de xocolata</i>
	V + Adv	<i>disparar indiscriminadament</i>
	V + Adj	<i>anar mudat, posar-se malalt</i>
	Adj + Adv	<i>oposat diametralment</i>
Locució	locució nominal	<i>gata maula, meló de moro, taula rodona</i>
	locució adjectival	<i>dit i fet, curt de gambals</i>
	locució adverbial	<i>de cop i volta</i>
	locució verbal	<i>donar carabasses</i>
	locució prepositiva	<i>per mitjà de</i>
	locució conjuntiva	<i>per tal de</i>
	locució clausal	<i>fer-se [una cosa] una muntanya [a algú]</i>
Enunciat fraseològic	parèmia	<i>qui no corre, vola</i>
	fórmula rutinària	<i>per molts anys!</i>

Com que es tracta de moltes classes d'unitats diferents, cal precisar-les abans de parlar de les unitats que trobem exclusivament en els reculls terminològics del llenguatge juridicoadministratiu.

La *concurrència* (o *col·locació*) és un sintagma aparentment lliure, generat amb regles sintàctiques, que presenta un cert grau de restricció combinatòria determinada per l'ús; aquest tret la distingeix de la combinació lliure de mots (Mesres, 2006, p. 428, i Corpas, 1996, p. 53).

Les concurrències tenen una estructura comuna, constituïda per una *base* i un *concurrent* (o *col·locador*), fet que les diferencia de les locucions, que no tenen una estructura predeterminada. Generalment, però no sempre, la base coincideix amb el nucli sintàctic del conjunt. En qualsevol cas, perquè hi hagi una concurrència cal que sigui possible la variació sintagmàtica (és a dir, la substitució) de la base (quadre 2).

QUADRE 2. Estructura de les concurrències
bé comunal i *absoldre posicions*

La *locució* és una construcció fixa formada per un grup de mots que té una significació unitària i, en general, equival a un element únic capaç de desenvolupar una funció oracional determinada. Segons Corpas, la locució és una unitat fraseològica del sistema de la llengua que té els trets següents: fixació interna, unitat de significat i fixació externa deguda al paper dels parlants en l'acte comunicatiu (1996, p. 88). D'una manera més planera, podem dir que el sentit de la locució nominal *per se* és diferent de la suma dels sentits dels mots que en fan part.

Les locucions es classifiquen segons la categoria lèxica del mot a què equivalen funcionalment: locució nominal, locució adjectival, locució verbal, locució ad-

verbal, locució prepositiva, locució conjuntiva i locució clausal. Així, la *locució nominal* és la locució que equival a un nom, la *locució adjectival* és la locució que equival a un adjectiu, la *locució verbal* és la locució que equival a un verb, la *locució adverbial* és la locució que funciona com un adverbi, la *locució prepositiva* funciona com una preposició, la *locució conjuntiva* funciona com una conjunció (DIEC2, sota els adjectius corresponents) i la *locució clausal* abraça locucions d'índole diversa formades per més d'un sintagma, un dels quals, si més no, ha d'ésser verbal; per a realitzar-se, les locucions clausals requereixen que s'emplenin determinades caselles (complements) de l'expressió. En l'àmbit juricoadministratiu no hem trobat fins ara locucions clausals dels tipus *pujar [a algú] la sang la cap, fer-se [una cosa] una muntanya [a algú], treure [a algú] [alguna cosa] de la boca, caure [a algú] l'ànima als peus...*, i és difícil que puguin existir pel component semàntic figurat que inclouen.

Finalment, els *enunciats* són unitats de comunicació mínima que resulten d'un acte de parla i que corresponen generalment a una oració simple o composta, però també poden ésser, simplement, un sintagma o un mot tot individual (Corpas, 1996, p. 51).²

Els enunciats fraseològics es divideixen en dos grans grups:

— La *parèmia*, que és una expressió amb un alt grau de generalitat introduïda com a enunciat en el discurs (n'hi ha que són enunciats de valor específic —*fer l'amor, i no la guerra*—, citacions —*el meu regne per un cavall*, de William Shakespeare, a *Ricard III*— i refranys, que inclouen els proverbis, els aforismes, les sentències i els adagis —*qui molt parla, molt erra*—).

— La *fórmula rutinària*, que és una expressió amb caràcter d'enunciat, però sense autonomia textual, per tal com depèn sempre de la situació comunicativa (n'hi ha de discursives —*com anem?; tot sia dit*— i de psicosocials —*perdó!; creu i ratlla; amb permís; paraula d'honor; us saludo atentament; més clar, l'aigua*—).

Si ens cenyim a l'àmbit terminològic, les unitats nominals, pel que hem vist, poden ésser *univerbals*, i aleshores aquestes unitats no tenen interès per a la fraseologia (llevat de les interjeccions), o bé poden ésser pluriverbals; però, aleshores, es pot plantejar el dubte respecte a la categoria lèxica a què pertany una unitat determinada.

Una unitat terminològica pluriverbal pot ésser una concurrència nominal (és el cas més habitual), com ara *os escafoide [del carp]*, ja que és un os; o bé pot ésser una locució nominal, com ara *os de la música*, que és la cavitat epitrocleolecraniana i, doncs, no és cap os.

Tanmateix, cal reconèixer que, de vegades, pot ésser una mica difícil de dis-

2. En aquest sentit, les interjeccions pertanyen a les fórmules rutinàries dels enunciats fraseològics.

tingir les concurrències de les locucions nominals. Vegem dos casos que podrien ésser dubtosos:

— *diner negre* és un tipus de diner; en canvi, *mosqueta morta* no és cap mosca, sinó que es refereix a un tipus de persona —generalment, una dona— determinat;

— *retrat robot* és un tipus de retrat, mentre que *taula rodona* no és cap taula, sinó que és un grup de persones reunides (que potser ho poden estar al voltant d'una taula, és clar).

Com en la llengua general, dins l'àmbit juridicoadministratiu podem descriure també dos grans grups d'unitats: les unitats lèxiques nominals (els noms, les locucions nominals i les concurrències nominals), que designen els conceptes del dret, i les unitats lèxiques no nominals, que sobretot serveixen per a construir les oracions pròpies d'aquest llenguatge (adjectius, verbs, adverbis, interjeccions i les locucions i concurrències respectives, a més de les altres unitats pluriverbals, i dels connectors —conjuncions i preposicions i les locucions respectives—).

Per tant, a partir del que hem dit més amunt, en comptes de parlar de *unitats univerbals* i *unitats pluriverbals*, potser hauríem de parlar de *unitats univerbals* i *unitats fraseològiques*, ja que aquest segona classe inclou també unitats univerbals. En les taules 2 i 3 podem veure, respectivament, la distribució d'aquests dos grans grups d'unitats i un o diversos exemples de cada tipus.

TAULA 2. *Classificació de les unitats no nominals univerbals emprades en el llenguatge juridicoadministratiu*

	Tipus d'unitat	Exemple
Unitat univerbal	adjectiu	<i>reglamentari</i>
	verb	<i>abolir</i>
	adverbi	<i>abintestat</i>
	preposició	[no n'hi ha d'especialitzades]
	conjunció	[no n'hi ha d'especialitzades]
	interjecció	<i>Vegeu</i> enunciat fraseològic (fórmula rutinària)

TAULA 3. *Classificació de les unitats no nominals pluriverbals emprades en el llenguatge juridicoadministratiu*

	<i>Tipus d'unitat</i>	<i>Exemple</i>
Unitat pluriverbal (unitat fraseològica)	concurrència verbal (V + [Det +] N _{subj})	<i>atendre un pagament</i>
	concurrència verbal (V + [Prep +] [Det +] N _{obj})	<i>procedir a la votació</i>
	concurrència verbal (V + Adv)	<i>disparar indiscriminadament</i>
	concurrència verbal (V + Adj)	<i>sortir il·lès</i>
	concurrència adjectival (Adj + Adv)	<i>emplenat degudament</i>
	locució adjectival	<i>sa i estalvi</i>
	locució adverbial	<i>en flagrant delictes</i>
	locució verbal	<i>demanar els passaports</i>
	locució prepositiva	<i>a instàncies de</i>
	locució conjuntiva	<i>sens perjudici que</i>
	locució clausal	[no n'hi ha d'especialitzades]
	enunciat fraseològic (parèmia)	<i>pacta sunt servanda</i> (ll.)
enunciat fraseològic (fórmula rutinària) —incloent-hi les interjeccions—	<i>s'aixeca la sessió via fora!</i>	

Aquesta classificació de les unitats lèxiques —o qualsevol altra que puguem fer— té, necessàriament, conseqüències a l'hora de categoritzar, des del punt de vista lexicogramatical, cada entrada d'un recull terminològic d'especialitat. En aquest sentit, el TERMCAT ha proposat, per a les categories lèxiques damunt especificades (cf. TERMCAT, 2010, p. 108), una codificació que, tot i que no es pot negar l'economia tipològica que comporta, potser simplifica una mica massa la classificació (2010, p. 270):

- nom, locució nominal (no és usual que n'hi hagi en el llenguatge juridicoadministratiu) i concurrència nominal, «n» ('nom');
- adjectiu, locució adjectival i concurrència adjectival (en el cas que en recollissin), «adj» ('adjectiu');
- adverbi i locució adverbial, «adv» ('adverbi');

- verb, locució verbal i concurrència verbal, «v» ('verb');
- interjecció i locució interjectiva, «interj» ('interjecció').³

A banda de la simplificació que comporta aquesta proposta, cal tenir en compte que hi ha un codi que pot ésser confusionari («n n», 'nom neutre'), atès que no és recomanable de fer servir la mateixa abreviació amb dos sentits diferents dins una mateixa obra lexicogràfica, ni en general.

5. ELS RECALLS TERMINOLÒGICS JURIDICOADMINISTRATIUS

Després de tres dècades d'ús oficial generalitzat del llenguatge juridicoadministratiu català i d'una cinquantena d'obres terminològiques d'aquest àmbit publicades entre 1980 i 2010, no disposem encara d'un recull d'unitats del llenguatge juridicoadministratiu que subvingui d'una manera efectiva a les necessitats dels redactors i els correctors de llengua catalana, d'una banda, i dels traductors d'espanyol-català, de l'altra.

El TERMCAT ha proposat recentment una tipologia de productes terminològics (2010, p. 36), amb vista a la unificació d'aquestes denominacions genèriques:

a) El *diccionari*, que s'aproxima al camp d'estudi de manera exhaustiva i sistemàtica, presenta definicions i equivalents, i conté més de tres-cents termes.⁴

b) El *lèxic*, que s'aproxima al camp d'estudi de manera exhaustiva i sistemàtica, no presenta definicions però sí que dóna equivalents, i conté més de tres-cents termes.

c) La *terminologia*, que s'aproxima al camp d'estudi de manera exhaustiva i sistemàtica, pot presentar definicions o no però sí que dóna equivalents, i conté de cent a tres-cents termes.

d) El *vocabulari*, que s'aproxima al camp d'estudi d'una manera no exhaustiva ni sistemàtica, pot presentar definicions i equivalents o no, i conté menys de cent termes.

e) La *nomenclatura*, que és un conjunt de denominacions estandarditzades d'un camp d'estudi, sense definicions ni equivalents, i que no té límits d'extensió.

f) El *thesaurus*, que és un conjunt de paraules clau per a l'anàlisi de documents d'un camp d'estudi, no presenta definicions ni equivalents, i no té límits d'extensió.

3. Ja hem dit més amunt que, per a nosaltres, les interjeccions i les locucions interjectives són enunciats fraseològics i s'han de tractar com a tals.

4. Més concretament, el TERMCAT defineix el diccionari terminològic com «un diccionari delimitat temàticament perquè correspon a un sol àmbit del coneixement, el qual pot ser més o menys ampli» (p. 27).

g) El *glossari*, que és un conjunt de denominacions d'una obra que es considera que convé explicar, presenta definició però no equivalents, i no té límits d'extensió.

h) El *recull*, que és un conjunt de denominacions no estandarditzades i sense voluntat sistematitzadora d'un camp d'estudi, que pot presentar definicions i equivalents o no, i que no té un límit d'extensió.⁵

Podem donar per bona aquesta classificació, però hem de reconèixer que no ens acaba de semblar pertinent que es consideri que la nomenclatura mínima per a considerar que un recull terminològic és un diccionari d'especialitat consisteixi només en tres-cents articles.⁶ El coneixement de les bones obres terminològiques (és a dir, de les que són realment útils a l'hora de treballar professionalment amb la terminologia d'un àmbit especialitzat) i la pràctica en lexicografia general i en terminografia ens mena a estimar que la nomenclatura mínima per a qualsevol diccionari especialitzat d'un àmbit general del coneixement —com ho és el dret— que pretengui servir de referència als usuaris no hauria d'estar per sota de les sis mil unitats terminològiques. La interdisciplinarietat actual de les àrees de coneixement ho fa encara més necessari, ja que cal recollir també termes d'àrees properes que hi estan relacionades.

D'ençà de l'aparició del *Diccionari jurídic català* confegit pel Col·legi d'Advocats de Barcelona i publicat en paper per Enciclopèdia Catalana l'any 1986, cap més obra de caire general del dret no ha estat publicada per a donar satisfacció als requeriments del llenguatge juridicoadministratiu català.

Tanmateix, el programa de recerca del Diccionari Jurídic Català emprès per la Societat Catalana d'Estudis Jurídics, filial de l'Institut d'Estudis Catalans, l'any 1996, sota la direcció del malaguanyat Josep M. Mas i Solench i impulsat per la Fundació Jaume Callís, podria significar un salt qualitatiu en aquest sentit, ja que, ultra contenir un nombre molt considerable de formes no nominals catalanes i de formes llatines, és enciclopèdic pel que fa a les formes nominals catalanes.

D'altra banda, tenint en compte que un bon diccionari hauria de servir tant per a descodificar (és a dir, per a permetre'ns entendre el que llegim, com és el cas dels diccionaris monolingües de llengua general) com per a codificar (és a dir, per a poder elaborar frases o discursos amb el material lèxic que s'hi recull, com s'esdevé amb els diccionaris bilingües), en el panorama lexicogràfic d'especialitat actual po-

5. Recordem que, en aquest estudi, fem servir la denominació *recull terminològic* per a referir-nos a qualsevol classe de producte terminològic, sense especificar.

6. Com a mostra, només cal dir que la llista d'entrades i subentrades extretes del diccionari normatiu que ens van facilitar les Oficines Lexicogràfiques de l'IEC amb vista a la redacció del *Diccionari jurídic català* en què intervenim conté 1.122 formes. Si un diccionari general en conté tantes, quantes n'hauria de contenir, com a mínim, un diccionari especialitzat del mateix àmbit?

dem observar deficiències evidents: sovint l'arbre de camp és inexistent; les categories lèxiques són absents o incompletes (les unitats pluriverbals figuren com a «locucions», sense especificar, per exemple); no s'hi detalla la bibliografia consultada; hi ha una dependència excessiva de les necessitats expressives de l'espanyol, la qual cosa provoca que la sinonímia entre les formes catalanes no sigui tal, sinó només en relació amb un terme o una expressió espanyols; no s'illustra l'ús de les peces lèxiques recollides; no s'hi inclouen les expressions llatines habituals, i de vegades no hi ha ni la llista d'abreviacions emprades en l'obra. Aquests reculls potser obeeixen a les necessitats conceptuals dels especialistes, però no són gaire útils per a la redacció, la correcció i la traducció de textos de l'àmbit.

Tot i això, com hem apuntat més amunt, sembla que molts terminòlegs, quan pensen en els termes, ho fan únicament en «termes» nominals —valgui la redundància. I això es pot comprovar fàcilment comparant el nombre d'entrades no nominals amb les nominals de qualsevol recull dels que podem consultar actualment.

Així, el *Diccionari de les ciències ambientals* (<http://cit.iec.cat/dca>) publicat en línia per l'Institut d'Estudis Catalans per l'octubre del 2008, que inclou també termes de l'àmbit juridicoadministratiu —sobretot a causa de la legislació relacionada amb l'ecologia i la sostenibilitat, que cada vegada és més prolixa i extensa—, conté 6.680 unitats terminològiques, 6.002 dels quals són unitats nominals (incloent-hi noms propis), 589 són adjectius, 83 són verbs, 3 són adverbis i 3 més són formes prefixades (678 entrades en total). Les unitats lèxiques no nominals constitueixen tan sols un 10,1 % de totes les unitats.

D'altra banda, la segona edició del *Diccionari de geologia*, dirigit per Oriol Riba (<http://cit.iec.cat/dgeol>) i publicat en línia també per l'Institut d'Estudis Catalans pel desembre del 2008, conté 24.756 articles en total. Si en descomptem els 4.270 articles que no indiquen la categoria lèxica (perquè són accepcions d'entrades que sí que en porten, que s'haurien hagut de comptar a mà) i els 340 que són prefixos, infixos o sufixos, queden 20.146 unitats terminològiques, que es reparteixen de la manera següent: 1.971 adjectius, 274 verbs i locucions verbals, 24 adverbis i locucions adverbials, 8 conjuncions i locucions conjuntives (2.277 entrades en total).⁷ Les unitats lèxiques no nominals d'aquest diccionari constitueixen tan sols un 8,9 % de totes les unitats que indiquen la categoria lèxica.

En contraposició, l'única excepció en aquesta tendència és l'obra més recent de què disposem —els *Criteris de traducció de textos normatius del castellà al català*, publicats l'any 2010 per la Secretaria de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya (la primera edició dels quals és del 1999)—, que es declara clarament favorable a fornir les eines necessàries per a una bona traducció i redacció dels do-

7. Agraïm a Joana Torres, del programa de recerca del Diccionari de Ciència i Tecnologia de l'IEC, el detall quantitatiu que ens ha ofert del contingut d'aquest diccionari.

cuments juridicoadministratius i que aplega, en el recull d'equivalències castellà-català que conté (p. 28-120), 1.411 entrades; d'aquestes, 527 corresponen a entrades no nominals: 144 adjectius i locucions adjectivals, 353 verbs i locucions verbals, 20 adverbis i locucions adverbials, 10 preposicions i locucions prepositives (no conté cap conjunció o locució conjuntiva, ni cap locució clausal ni cap enunciat fraseològic), la qual cosa equival a un 37,3 % del total d'entrades.⁸

Finalment, el *Diccionari jurídic català* en línia que es prepara en aquests moments a l'Institut d'Estudis Catalans contindrà, quan s'acabarà la supervisió a final de novembre, més de 7.200 entrades; de les quals, unes 4.200 són no nominals (entre formes catalanes i formes llatines), cosa que representa el 58,4 % del total. Aquesta proporció, inusitada fins ara en els reculls terminològics juridicoadministratius catalans, calculem que baixarà fins al 40 %, aproximadament, a mesura que s'aniran incorporant les noves entrades encarregades a especialistes del ram que ja les han començat a redactar. Una altra dada rellevant és que el nombre total de formes llatines d'aquest diccionari (entre nominals i no nominals) és, en aquests moments, de gairebé un miler, la redacció i la revisió de les quals han estat a cura de Pere Montalat, que és especialista en llengües clàssiques.

Pel que fa a les deficiències concretes que manifesten els reculls terminològics actuals, es poden agrupar de la manera següent:

I) De vegades es proposen com a equivalència d'una forma en espanyol mots o expressions catalans que no tenen el mateix sentit, com ara *primar* amb el fals significat de *donar prioritat* o *afavorir*, o també *fallar* com a fals sinònim de *pronunciar* o *resoldre*.

En altres casos, se'ns donen directament com a equivalències de l'espanyol o com a sinònims mots que en realitat són castellanismes, com ara **perfeccionar* (*un contracte*) en lloc de *perfer* (*un contracte*); **extraditar* en lloc de *extradir*; *arravatar* —com a verb transitiu equivalent al verb espanyol *arrebatar*— en lloc de *arrabassar*, o *incautar* —de l'espanyol homònim— com a sinònim de *comissar* i *confiscar*.

II) Altres vegades es proposa, com a sinònim d'un mot o expressió, un altre mot o expressió que no és ben bé equivalent o que no expressa el mateix matís. És el cas de verbs com ara *preveure*, que ocasionalment se suggereix com a sinònim de *donar compliment*, *establir*, *tenir en compte* o *considerar*, entre d'altres; *notificar*, que en algun cas es proposa com a sinònim de *citar*; *subscriure*, que hem trobat recollit com a sinònim de *cloure*, o *ajornar*, que s'ofereix com a sinònim de *posposar*. També és el cas de l'ús d'expressions com ara *amb aquest objecte* o *a aquest objecte*, en el sentit d'«amb aquest objectiu» o «amb aquesta finalitat»; o també *a requeriment de*, que en dret no té ben bé el mateix abast semàntic que *a petició de*, malgrat el que digui el diccionari normatiu. A més, és bastant habitual que les solucions de tra-

8. Agraïm a Mireia Trias i a Sílvia Teulats les dades numèriques extretes de l'obra esmentada.

ducció proposades en algunes d'aquests obres, siguin divergents perquè volen abraçar contextos i sentits diferents.

En casos com aquests, la diferència de significats pot ésser evident; però a voltes no és tan clara si no disposem de cap exemple que ens n'illustri l'ús o d'un comentari en l'article de la forma correcta per a alertar els usuaris sobre aquest fet.

III) També sovintegen en aquests reculls mots i expressions que són de llengua general, sense una justificació raonable, com ara *això és, al cap i a la fi, de gom a gom, en altres paraules i més ben dit*. A més, de vegades, no totes les expressions equivalents d'una unitat espanyola ho són, sinó només unes quantes, que figuren al costat d'unitats terminològiques de debò. Aquests aspectes són especialment interessants, perquè són un indicador de les mancances que encara tenen molts funcionaris i juristes que han de redactar documents administratius i jurídics.

Així, per exemple, en el buidatge fet amb vista al *Diccionari jurídic català* en línia, entre les formes recollides que hem hagut de desestimar perquè són estrictament de llengua general podem esmentar, entre d'altres, *per tal com* (recollida de setze obres diferents), *si de cas* (de dotze obres diferents), *posat que* (d'onze obres), *sens dubte* (de vuit obres), *comptar* (de set obres) i *esmentar* (de sis obres).

IV) Si parlem des del punt de vista de la traducció, hi ha equivalències de l'espanyol difícils de recollir perquè són totes de llengua general; per exemple, les corresponents a l'expressió *previo pago [de]* (*amb el pagament previ de, després de pagar, una vegada pagat/ada...*).

Tanmateix, en la mesura que ha estat possible, hem procurat seleccionar mots i expressions que, tot i que es podrien arribar a considerar de llengua general, són susceptibles d'ésser útils per als correctors i traductors de llenguatge juridicoadministratiu. Així, en el *Diccionari jurídic català* en què intervenim hem recollit, d'una manera justificada, alguns casos que es podrien considerar de llengua general.

En primer lloc, hi hem inclòs algunes unitats que són interessants quant a la traducció dels seus equivalents espanyols, amb vista a evitar possibles confusions per part dels funcionaris o d'altres usuaris del llenguatge juridicoadministratiu, com per exemple *per llogar*, i així evitar el calc sintàctic **en lloguer* de l'espanyol *en alquiler*; a més, en determinats contextos s'empra *de lloguer* per a indicar el tipus de règim econòmic d'un bé immoble; altres casos són *completar* i *negligir*, de l'espanyol *cumplimentar* i *menospreciar*, respectivament.

En segon lloc, hem recollit altres casos que es podrien considerar d'ús general perquè s'utilitzen en diversos camps a part del que ens concerneix, però que creiem que tenen un paper important en el llenguatge juridicoadministratiu i que ens ha semblat interessant poder il·lustrar amb exemples, com és el cas de *debatre, difondre* o *concernir*, entre d'altres.

V) Un altre problema de sinonímia que hem detectat és que, en alguns casos, dues o més unitats lèxiques poden ésser sinònimes en un context determinat però

no en d'altres. En són exemples les locucions *a preu fet*, *a tant alçat* i *a un tant alçat*, que són intercanviables dins el context dels contractes d'obres, però no quan s'apliquen a la mà d'obra —en què s'ha de fer servir la primera forma— o a l'àmbit de la propietat intel·lectual —en què es fan servir les dues últimes locucions.

6. CONCLUSIONS I PROPOSTES DE TRACTAMENT

Al llarg d'aquest estudi hem manifestat que les unitats lèxiques no nominals del llenguatge juridicoadministratiu han estat i continuen essent maltractades en els reculls terminològics d'aquest àmbit.

Per a centrar el debat entorn d'aquestes unitats, en primer lloc, hem caracteritzat el llenguatge juridicoadministratiu com una varietat lingüística funcional emprada per l'Administració internament i per a relacionar-se amb els ciutadans. Aquest llenguatge abraça els tres poders —legislatiu, executiu i judicial—, és a dir, tots els àmbits del dret i, de retruc, altres àrees d'especialitat relacionades.

En segon lloc, hem intentat ressituar els límits conceptuals del mot *terme* i hem comprovat que les unitats terminològiques no són només mots aïllats ni pertanyen tan sols a les cinc categories considerades habitualment, i també que sovint hom associa *terme* a *unitat nominal* únicament.

En tercer lloc, hem fet una proposta de classificació de les unitats lèxiques que hi podem trobar, la qual cosa ens ha portat a afirmar que les unitats terminològiques no nominals del llenguatge juridicoadministratiu s'han de recollir d'una manera més exhaustiva en els reculls terminològics de l'àmbit, ja que els diccionaris i els altres reculls juridicoadministratius actuals palesen deficiències terminològiques.

D'acord amb aquesta situació, creiem que les característiques que hauria de tenir un diccionari de dret i, en general, qualsevol recull juridicoadministratiu que pretengui ésser útil per als usuaris professionals són les següents:

1r) Pel que fa a l'extensió, hauria de tenir pretensions exhaustives en cada un dels àmbits consignats en l'arbre de camp i no oblidar els termes que són d'altres àmbits, però que hi estan relacionats estretament.

2n) Pel que fa a les classes d'unitats que ha de contenir, creiem que ha de recollir totes les unitats lèxiques que siguin necessàries per a la descodificació i la codificació del discurs juridicoadministratiu (més enllà de les cinc categories lèxiques proposades pel TERMCAT), i que la fraseologia ha de tenir un paper important en la nomenclatura del diccionari.

3r) Pel que fa a la macroestructura, no hi hauria de mancar cap dels elements estructurals bàsics (introducció, arbre de camp, llista d'abreviacions emprades, índexs inversos, fonts de buidatge, bibliografia consultada).

4t) Pel que fa a la microestructura, cada article hauria de contenir l'entrada

(amb la flexió i la llengua d'origen —en el cas de les expressions llatines—), la categoria lexicogramatical, la definició, un o diversos exemples, les equivalències en espanyol, els sinònims —si en té— i, sempre que escaigui, una o diverses notes d'ús.

* * *

El *Diccionari jurídic català* en línia de la Societat Catalana d'Estudis Jurídics ha apostat decididament a favor d'una terminologia útil no solament per als juristes, sinó també per als redactors i correctors, així com per als traductors d'espanyol de l'àmbit juridicoadministratiu. L'ús i la pràctica que en faran els usuaris decidiran si ha estat una aposta reeixida.

7. REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA (2006). *Vocabulari jurídic*. València: Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua. També disponible en línia a: <http://www.avl.gva.es/img/EdicionsPublicacions/Publicacions/Vocabulari_juridic.pdf> [Consulta: 26 abril 2011].
- AJUNTAMENT DE MOLLET DEL VALLÈS. SERVEI LOCAL DE CATALÀ (2005). *Llibre d'estil* [recurs electrònic]. Mollet del Vallès: Ajuntament: Consorci per a la Normalització Lingüística, [29 maig]. <<http://www.molletvalles.net/files/33-5999-document/LlibreEstilAjuntament2000.zip?download=1>> [Consulta: 26 abril 2011].
- ALTÉS, Núria; PEJÓ, Xavier (2001). *Manual de redacció administrativa*. Vic: Eumo.
- (2002). *Elaboració de documents administratius*. Barcelona: Diputació de Barcelona. Xarxa de Municipis. Servei de Formació Local.
- ANDREU, Joan (coord.) (2004). *Manual de documents i llenguatge administratius*. 2a ed., rev. Castelló de la Plana: Publicacions de la Universitat Jaume I.
- BALFEGÓ, Xavier (1994). *Diccionari policial: Català, castellà, anglès*. Barcelona: Consorci per a la Normalització Lingüística: Generalitat de Catalunya. Departament de Governació.
- BAULIES, Jordi; XURIGUERA, Joan B (1980). *Diccionari terminològic de l'administració municipal*. Barcelona: Ajuntament.
- BERMÚDEZ, Manuel (2001?). *(Breve) manual de estilo universitario* [en línia]. Santiago de Compostella: Universidade de Santiago de Compostela. Servizo de Normalización Lingüística. <<http://www.usc.es/~snlus/asesora/fundamentos/estilo/Manual%20de%20estilo.pdf>> [Consulta: 23 març 2011].
- BOIX, Eulàlia [et al.] (1991). *Formularis de dret matrimonial*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Direcció General de Relacions amb l'Administració de Justícia.
- BROTO, Pilar de (1991). *Vocabulari bàsic per als jutjats*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Direcció General de Relacions amb l'Administració de Justícia.
- BRUGUERA, Josep (2005). *Diccionari de dubtes i dificultats del català*. 4a reimpr. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.
- CABRÉ, M. Teresa (1992). *La terminologia: Les teories, els mètodes, les aplicacions*. Barcelona: Empúries.

- CABRÉ, M. Teresa (1994a). *A l'entorn de la paraula, I: Lexicologia general*. València: Universitat de València.
- (1994b). *A l'entorn de la paraula, II: Lexicologia catalana*. València: Universitat de València.
- CARDELLACH, Maria (1997). *Observacions protocol·làries en l'organització d'actes públics*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Direcció de Política Lingüística.
- COLLEGI D'ADVOCATS DE BARCELONA (1986). *Diccionari jurídic català*. Barcelona: Proa.
- COMISSIONS OBRERES. FEDERACIÓ DE CATALUNYA DE BANCA I ESTALVI (1994). *Recull administratiu de banca i estalvi*. Barcelona: Comissió Obrera Nacional de Catalunya.
- CORPAS, Gloria (1996). *Manual de fraseologia española*. Madrid: Gredos.
- COSERIU, Eugenio (1989). «Sistema, norma y habla». A: *Teoría del lenguaje i lingüística general*. 3a ed. Madrid: Gredos, p. 11-113.
- Criteris lingüístics del Departament de Justícia* (2007). 3a ed., actual. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Justícia.
- Criteris lingüístics per als usos institucionals de les universitats valencianes* (2005). [Alacant]: Universitat d'Alacant: Secretaria de Promoció del Valencià. També disponible en línia a: <<http://www.ua.es/spv/assessorament/criteris.pdf>> [Consulta: 26 abril 2011].
- Criteris de traducció de textos normatius del castellà al català* (2010). Barcelona: Generalitat de Catalunya. Secretaria de Política Lingüística. També disponible en línia a: <http://www20.gencat.cat/docs/Llengcat/Documents/Publicacions/BTPL/arxius/7_CriterisTraduccioNorm.pdf> [Consulta: 9 març 2011].
- DAU: *Documents administratius universitaris* (1991). Barcelona: Universitat de Barcelona. Servei de Llengua Catalana.
- Diccionari castellà-català* (2005). 4a ed. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.
- Diccionari català-castellà* (2001). 3a ed. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.
- Diccionari de dret civil* (2005). Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Justícia. També disponible en línia a: <http://www20.gencat.cat/docs/Justicia/Documents/ARXIU/doc_27871224_1.pdf> [Consulta: 26 abril 2011].
- Diccionari.cat* [en línia] (2008). Barcelona: Enciclopèdia Catalana. <<http://www.diccionari.cat>> [Consulta: 26 abril 2011].
- DIEC2 → INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS, 2007.
- DOMÉNECH, Josep Lluís; FERRÀ, Jaume (coord.) (2004). *Diccionari bàsic de dret*. València: Nau Llibres.
- Dossier de papers sindicals en català* (1990). Manresa: Ajuntament. Consorci per a la Normalització Lingüística. Servei Local de Català.
- DUARTE, Carles (1980). *Curs de llenguatge administratiu*. Barcelona: Teide.
- (1985). *El vocabulari jurídic del Llibre de les costums de Tortosa*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Escola Administració Pública de Catalunya.
- DUARTE, Carles; ALSINA, Àlex; SIBINA, Segimon (2002). *Manual de llenguatge administratiu*. 6a ed., rev. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Escola d'Administració Pública de Catalunya.
- DUARTE, Carles; BROTO, Pilar de (1990). *Introducció al llenguatge jurídic*. 3a ed. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Justícia: Generalitat de Catalunya. Escola d'Administració Pública de Catalunya.

- L'Enciclopèdia* [en línia] (2008). Barcelona: Enciclopèdia Catalana. <<http://www.enciclopedia.cat>> [Consulta: 26 abril 2011].
- ESPINAL, M. Teresa (2004). *Diccionari de sinònims de frases fetes*. Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona. Servei de Publicacions: Publicacions de la Universitat de València: Publicacions de l'Abadia de Montserrat. [Amb un CD-ROM].
- FARGAS, F. Xavier (dir.) (2001). *Llengua i estil: Llibre d'estil del Col·legi d'Enginyers Tècnics Industrials de Barcelona*. 2a ed. Barcelona: Col·legi d'Enginyers Tècnics Industrials de Barcelona.
- FERRER, ROSA; MAS, MONTSERRAT (1994). *Manual de documents i lèxic de la gestoria*. Girona: Generalitat de Catalunya. Direcció General de Política Lingüística: Consorci per a la Normalització Lingüística: Consell de Col·legis Oficials de Gestors Administratius de Catalunya.
- Formulari per a jutjats de guàrdia* (1992). València: Generalitat Valenciana. Conselleria d'Administració Pública: Generalitat Valenciana. Conselleria de Cultura, Educació i Ciència.
- Guia lingüística per a administracions locals* [carpetes de fitxes intercanviables] (1992-1995). Barcelona: Consorci per a la Normalització Lingüística.
- Guia lingüística pràctica 1: Dubtes lingüístics més freqüents* [en línia] (1999). Barcelona: Universitat Politècnica de Catalunya. Servei de Llengües i Terminologia. <<http://www2.upc.edu/slt/gl/glp1.pdf>> [Consulta: 26 abril 2011].
- INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (2007). *Diccionari de la llengua catalana*. 2a ed. Barcelona: Edicions 62: Enciclopèdia Catalana. També disponible en línia a: <<http://dlc.iec.cat>> [Consulta: 26 abril 2011]. Les esmenes introduïdes en la 2a reimpr. (novembre 2007) són disponibles en línia a: <<http://dlc.iec.cat/esmenes.html>> [Consulta: 26 abril 2011].
- LLABRÉS, ANTONI; PONS, EVA (COORD.) (2009). *Vocabulari de dret*. [València]: Publicacions de la Universitat de València: Universitat de Barcelona.
- Llibre d'estil de Vilaweb: Llengua i redacció* [en línia] (2006). Versió 1.0. Barcelona: Vilaweb. <<http://10anys.vilaweb.com/lilibreestil>> [Consulta: 26 abril 2011].
- LORENTE, MERCÈ (2002). «Terminología y fraseología especializada: del léxico a la sintaxis». A: GUERRERO, GLORIA; PÉREZ LAGO, MANUEL FERNANDO (ED.). *Panorama actual de la terminología*. Granada: Comares, p. 159-179.
- LORENTE, MERCÈ; BEVILACQUA, CLECI R.; ESTOPÀ, ROSA (2002). «El análisis de la fraseología especializada mediante elementos de la lingüística actual». A: *Terminología, desarrollo e identidad nacional*. VI Simposio Iberoamericano de Terminología [L'Havana, novembre 1998]. Lisboa: ILTEC: Colibrí, p. 647-666.
- Manual d'estil* (2001). Mataró: Ajuntament de Mataró.
- Manual d'estil del port de Barcelona* [en línia] (2001). [Barcelona: Port de Barcelona. Servei Lingüístic de Català]. <http://www.apb.es/wps/wcm/connect/4f1d3f8049291d8aae8cbe73eb65d2bd/manual_estil_port_barcelona.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=4f1d3f8049291d8aae8cbe73eb65d2bd> [Consulta: 26 abril 2011].
- Manual de correcció [de les transcripcions de les sessions parlamentàries]* [en línia] (2007). Barcelona: Parlament de Catalunya. <<http://manualdecorreccio.blogspot.com/index.html>> [Consulta: 26 abril 2011].

- Manual de estilo del lenguaje administrativo* (1991). 3a reimpr. Madrid: Ministerio para las Administraciones Públicas.
- MARTINO, Antonio A. (dir.) (2009?). *Manual de técnica legislativa* [en línia]. El Salvador: Universidad del Salvador. <http://www.salvador.edu.ar/vrid/iiefgs/tr_manual_tecnica_legis.pdf> [Consulta: 26 abril 2011].
- MAS I SOLENCH, Josep M. (1989). *Jutjats de pau: Formularis: 1. Comunicacions* [carpeta de documents]. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Justícia.
- (1989). *Jutjats de pau: Formularis: 2. Procediments civils* [carpeta de documents]. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Justícia.
- (1989). *Jutjats de pau: Formularis: 3. Procediments penals* [carpeta de documents]. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Justícia.
- (1989). *Jutjats de pau: Formularis: 4. Registre Civil* [carpeta de documents]. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Justícia.
- Material didàctic per a cursos de llenguatge administratiu: Llengua catalana* (2004). 3a ed., rev. i ampl. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Escola d'Administració Pública de Catalunya.
- Material didàctic per a cursos de llenguatge jurídic: Llengua catalana* (2004). 1a reimpr. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Escola d'Administració Pública de Catalunya.
- Material didàctic per a cursos de nivell C: Llengua catalana* (2004). 6a ed., rev. i ampl. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Escola d'Administració Pública de Catalunya.
- MESTRES, Josep M. (1986). «Eines de referència per a la redacció i la correcció de textos administratius i jurídics». *Revista de Llengua i Dret*, núm. 7 (juny), p. 13-33.
- (1988). «Algunes reflexions sobre vocabularis i diccionaris especialitzats». *Escola Catalana*, núm. 252 (novembre), p. 16.
- (1990). «El model de llengua en l'àmbit de l'Administració». *Escola Catalana*, núm. 271 (octubre), p. 4-5.
- (2006). *Les subentrades en els diccionaris generals* [tesi de doctorat]. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra. Institut Universitari de Lingüística Aplicada, 2006. [Amb un CD-ROM].
- (2007). «Per un tractament unívoc de les unitats pluriverbals en fraseologia i terminologia». A: Mercè LORENTE *et al.* (cur.). *Estudis de lingüística i de lingüística aplicada*. Vol. 2. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra. Institut Universitari de Lingüística Aplicada, p. 381-400.
- (2008). «Presentació del *Diccionari de les ciències ambientals*» [en línia]. *Butlletí de la Societat Catalana de Terminologia*, núm. 9 (novembre-desembre). <<http://www2.iec.cat/institucio/societats/Scaterm/Butlletins/009.htm>> [Consulta: 26 abril 2011].
- (2009). «Edició en línia del *Diccionari de geologia*, d'Oriol Riba» *Butlletí de la Societat Catalana de Terminologia* [en línia], núm. 10 (gener-febrer). <<http://www2.iec.cat/institucio/societats/Scaterm/Butlletins/010.htm>> [Consulta: 26 abril 2011].
- Optimot* [en línia] (2007). Barcelona: Generalitat de Catalunya. <<http://optimot.gencat.cat>> [Consulta: 26 abril 2011].
- PALOMAR, David; MIRET, M. del Mar (1992-1993). *Buidatge LRJ: Lexicografia i terminologia* [Treball de curs de l'EAPC]. [Inèdit]

- Papers sindicals* (2010). 8a ed. Barcelona: Comissions Obreres. També disponible en línia a: <http://sl.ccoo.cat/sl/incl/papers_sindicals_08.pdf> [Consulta: 26 abril 2011].
- PERUJO, Joan M. *Gripau* [en línia] (2009). 12a ed. Alacant [etc.]: Universitat d'Alacant. Secretariat de Promoció del Valencià [etc.]. <<http://www.ua.es/spv/gripau.pdf>> [Consulta: 26 abril 2011].
- RIBA, Oriol. *Diccionari de geologia* [en línia] (2008). 2a ed. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans. <<http://cit.iec.cat/dgeol>> [Consulta: 26 abril 2011].
- RIERA, Pere (dir.) (2008). *Diccionari de les ciències ambientals* [en línia]. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans. <<http://dca.iec.cat>> [Consulta: 14 abril 2011].
- RIGO, Antònia; GENESCÀ, Gabriel (1997). *Recomanacions generals per a la redacció i presentació de treballs*. Barcelona: Servei Lingüístic d'ESADE.
- (1998). *L'informe. Tècniques de redacció i propostes d'estil*. Barcelona: Servei Lingüístic d'ESADE.
- SALOM, Josep (2006). *Català jurídic*. Sant Julià de Lòria: Universitat d'Andorra.
- SERENA, Pura (1995). *Manual d'estil*. Barcelona: Cambra Oficial de Comerç, Indústria i Navegació de Barcelona.
- SITJÀ, Maria (2004). *Material didàctic per al curs de redacció: Aprofundiment de qüestions gramaticals: Llengua catalana*. 2a ed. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Escola d'Administració Pública de Catalunya.
- SOLÀ, Joan (dir.) (1995). *Llibre d'estil de l'Ajuntament de Barcelona*. Barcelona: Ajuntament.
- TERMCAT, CENTRE DE TERMINOLOGIA (2009). *La definició terminològica*. Vic: Eumo; Barcelona: TERMCAT, Centre de Terminologia.
- *El diccionari terminològic* (2010). Vic: Eumo; Barcelona: TERMCAT.
- Terminologia jurídica i administrativa* (2003). Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Justícia. També disponible en línia a: <http://www20.gencat.cat/docs/Justicia/Documents/ARXIU/doc_63917579_1.pdf> [Consulta: 26 abril 2011].
- THUN, Harald (1978). *Probleme der Phraseologie: Untersuchungen zur wiederholten Rede mit Beispilen aus den Französischen, Spanischen und Romänischen*. Tübingen: Max Niemeyer.
- URGELL, M. Dolors; DURAN, Carola (1988). *Vocabulari econòmic-administratiu*. Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament d'Economia i Finances.
- VALDOVINOS, Carlos M. [et al.] (2007). *Lenguaje claro*. Mèxic: Secretaría de la Función Pública.
- Vocabulari de dret* (1993). València: Generalitat Valenciana. Conselleria d'Educació i Ciència: Colomar.
- «Vocabulari de dret» [en línia]. A: *Eines de Llengua*. [S. ll: s. n.], actual. 10 febrer 2010. <<http://einesdellengua.com/Fitxes/Textos/D/vdret.htm>> [Consulta: 26 abril 2011].
- Vocabulari de dret penal i penitenciari* (2000). Barcelona: Generalitat de Catalunya. Departament de Justícia: TERMCAT.